

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput V. (a) Clemens III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

CAPUT IV.

(a) Idem.

Significasti nobis, quod quidam miles in provincia tua, uxore suâ sine iudicio Ecclēsiæ dimissâ, pro eo quod suggestum tibi fuerat ipsam incestum cum quodam consanguineo suo commississe, vinculo propter hoc fuit excommunicationis adstrictus. Verum mulier ipsa non continuit, sed sobolem de alio viro suscepit: nec minus postulat suo viro restitui, asserens se ab ipso injuste dimissam, & eundem virum adulterandi materiam sibi (b) dedisse. Unde quia nos consulere voluisti, utrum mulier ipsa debeat viro restitui, & vir ad ejus receptionem compelli: fraternitati tuæ præsentibus litteris respondemus, quod si manifestum est, mulierem ipsam adulterium commississe, ad eam recipiendam præfatus vir cogi (c) non debet, nisi constaret ipsum cum alia adulterium (d) commississe.

NOTÆ.

1. (a) *Idem.* Ita etiam legitur in prima collectio-
ne, sub hoc titulo, cap. 4. post Concil. verò La-
ter. p. 6. cap. 14. habetur *Cretens. Episcopo*; sed
rectè emendatur in margine, *Trecensi*, de qua
diocesi egi in cap. 6. de *constitut.* & eam inscrip-
tionem retinendam esse notavit Antonius August.
in *notis ad hunc textum.*

2. (b) *Dedisse.* Quod si verum esset, maritus non
audiretur: sed hoc non procedit cum causa re-
mota est, ut in capite præsentis fuerat, quæ mari-
to objici non potest, cap. ex *litteris, hoc titul.* Nec
potest dici, commissum fuisse adulterium culpâ
mariti, cum causa minimè fuerit ad id ordinata,
l. non omne 38. ff. de *statu liber. l. is qui 45. ff. de obl.*
& *act.* docent Cumanus *consil.* 173. n. 4. Decius,
& alii relati à Lara in l. si quis à liberis, §. si quis,
num. 210. ff. de *liber. agnosc.* Menochius lib. 1.
consil. 31. num. 3. qui etiam resolvit, non excusari
mulierem ab adulterio, si dicat propter famem
illud perpetrasse, argumento legis *palam*, ff. de
ritu nupt. etsi contrarium teneant Covarr. in 4.
2. p. cap. 7. §. 5. num. 2. Palacios in *rubric. de do-*
nat. §. 20. num. 4.

(c) *Cogi non debet.* Sed cum spoliatus ante om-
nia sit restituendus, cap. *final. de ordin. cognit.*
cap. *liveras, cap. conquerente, de restit. spol.* quo-
modo in præsentis specie petenti restitutionem
obstat exceptio, quæ respicit iudicium propieta-
tis? Cui difficultati communiter respondetur, in
præsentis casu restitutionem impediri, quia uxori
opposita fuit à viro exceptio notorii adulterii,
quæ essentia, & naturæ matrimonii repugnat,
cap. *quemadmodum, de iurejur.* probavi in cap. *fi-*
nal. de condit. apposit. de qua exceptione consti-
tit per partis confessionem, cum ipsa uxor confes-
sa fuisset adulterium perpetrasse, marito præben-
te causam, ut ex littera constat; ex qua confes-
sione notorium iudiciale resultat, cap. *cum olim, de*
v. s. & ita denegatur restitutio in præsentis, ex re-
gula quæ habet, quod spoliato petenti restitutio-
nem obstat notorius proprietatis defectus, ut in
cap. ad decimus, de restit. spol. lib. 6. c. constitutus,
c. quoniam, de filius presb. Ita docuerunt Covarr. 2.
p. de *mar. c. 7. §. 5. n. 11.* Menochius *remed. 1. re-*
cuper. n. 120. sed veram hujus textus interpreta-
tionem adduxi proximo commentario.

(d) *Commississe.* Consonat textus in cap. *final.*
de adult. ubi hanc partem exponemus.

CAPUT V.

(a) Clemens III.

Ex litteris tuis accepimus, quod lator præsentium Vv. nomine olim de tua dice-
cesi quandam duxit, videlicet Luciam in uxorem, qui maligno spiritu instigante
paucis temporibus fuerunt concordēs. Proponebat etiam idem Vv. quod illam
per violentiam sibi illatam etiam metu mediante duxisset. Tu verò unâ cum Ca-
pitulo tuo cum tam minis, quàm admonitionibus inter eos sæpe pacem reformare
studerēs, & eos temerè segregatos pariter reconciliari coegisses, tandem vir uxorem
suam super crimine fornicationis in iure convenit. Post longas verò inducias
& admonitiones diligenter factas, ut ab hujusmodi litigatione cessarent, cum ad
hoc ulterius flecti non possent, & vir etiam eam de crimine iterum fornicationis
expressius appellaret, ipsa nescimus quo ducta spiritu, coepit publicè confiteri, quod
cum vir ei negaret in debitis, & necessariis providere, crimen compulsâ est incurrere
memoratum. Cumque diligentius à te fuisset admonita, ne ad suggestionem alicujus,
vel iniquum consilium illud tam turpe contra se proponeret, ipsa eadem manifestius
afferebat. Sanè convocato (b) Capitulo tuo, & aliis viris discretis, cum ex eorum
consilio utrique privatim continentiam firmiter injunxeris observandam, ita quod ca-
sè viverent invicem segregati, & ex relatione quorundam perceperis, quod aliam

memo-

memoratus Vv. intenderet ducere in uxorem, licet ipsum ne hoc facere aliquatenus attentaret, monueris diligenter, ipse nihilominus extra civitatem furtim cum alia sponsalia & nuptias temere celebravit. Verum cum factum inquirere laborares, ut secundum illud procederes, supradictus Vv. rei seriem, prout factum fuerat, explicans, & exponens, ad audientiam nostram dicitur appellasse. Unde f. t. per A. f. m. quat. si res ita processit, prætaxatum virum ap. rem. ad legitimam uxorem per excommunicationis sententiam redire compellas, & inuncta ei pœnitentiâ de commisso adulterio cum secunda, maritali affectione ab ipso facias pertractari.

NOTÆ.

1. (a) **Clemens III.** Ita legitur in secunda collectione, sub titul. de clandest. despons. c. 3. nulli tamen exprimitur cui rescribat Pontifex.
2. (b) **Capitulo tuo, & aliis veris discretis.** Quia in his negotiis arduis Episcopus cum consilio Canonorum, immò & Clericorum sententiam proferre debet, ut probavi supra in cap. porro, verbo *Judicio Ecclesie.*

COMMENTARIUM.

3. **C**ertum est, propter adulterium matrimonium dissolvi quoad thoram, & cohabitationem, cap. significasti, c. gaudemus, hoc titul. c. ex parte, de spons. c. una, de procurat. c. si vir. c. intelleximus, c. final. de adulteriis; quod etiam in adulterio à viro perpetrato procedit, c. idololatria 5. 28. q. 1. c. si quis uxorem 1. 32. q. 1. c. præceptum 32. q. 5. c. final. ead. q. c. *Apostolus* 3. 32. q. 7. probant *Bellarminus lib. 1. de matrim. c. 14. §. sunt autem,* *Didacus Perez in l. 2. tit. 15. lib. 8. Barbosa in rubric. solut. matrim. 2. p. n. 3. Macedo lib. 4. de clavibus Petri, de matrim. lib. 4. c. 6. Valenzuel. consil. 144. per totum.* Ratio est, nam conjux cum per adulterium frangat bonum fidei, c. omne 27. q. 2. c. 1. 32. q. 6. rectè potest innocens illum dimittere, nam frangenti fidem fides frangatur eidem, l. si instituta 27. ff. de inoffic. testam. l. cum proponas, C. de pactis, c. pervenit 3. de jurejur. c. si infidelis 28. q. 2. l. si convenerit, ff. pro socio. *D. Thomas in 4. dist. 35. quæst. 1. art. 1. & Sotus ead. q. art. 1.* non tamen quoad vinculum dissolvi eo casu matrimonium latè probavi in c. 6. *Concl. II. liber.* ubi exposui diffiilem locum *D. Matthæi,* etsi noviter contrarium defendat, cautè semper legendus *Arniseus de jure conub. c. 5. sect. 7.* Sunt tamen aliqui casus, in quibus propter adulterium: nec quoad thoram divortium fieri potest. Primus est, si uxor vim passa sit, cum resistere non

possit sine gravi periculo mortis, aut infamiæ, l. vim passam, C. ad leg. Jul. de adult. quo modo intelliguntur textus in c. revera, c. ita tamen 32. q. 5. Secundus est, si ambo conjuges adulterium commiserint, c. significasti, hoc titul. Tertius si vir patiatùr uxorem adulterari, c. discretionem, de eo qui cognovit consanguineam, l. viro, l. cum mulier, ff. solut. matrim. ubi eam rationem assignat *Scævola: Cur improbat maritus mores, quos ipse ante corrupit, vel postea probavit.* Quartus, si post adulterium uxor reconciliata est marito suo sponte, & certiorata de adulterio, c. si quis, cap. de benedicto, cap. quod autem 32. q. 1. Quintus casus est, si uxor per ignorantiam cum alio viro concubuerit, credens se à marito suo cognosci, c. in lectum 34. l. vel putans maritum absentem mortuum esse, cum alio matrimonium contrahat, c. cum per bellicam 34. q. 1. Tandem si post divortium innocens adulterium commiserit, redintegratur matrimonium, ex præsentis textu: & non solum hæc redintegratio fit judicis officio, ut male existimavit *Glossa in c. Apostolos* 32. q. 7. verum etiam actione ad id uxori competente, ut docent *Butrius in præsentis, n. 13. Covarr. in 4. 2. p. c. 7. §. 6. n. 5. Gregorius Lopez in l. 8. tit. 1. part. 4.* Ratio est, quia quamvis post divortium factum ex causa adulterii cohabitatio quoad mutua servitia separata sit, c. dixit Dominus 32. q. 1. non tamen est sublata quoad bonum fidei, cum hoc semper duret, cum duret matrimonii vinculum: ac per consequens negari non potest, maritum per subsequens adulterium uxori injuriam irrogasse, ob quam illi competit actio ad redintegrandum matrimonium. Nec obstat textus in c. factum, de reg. jur. lib. 6. juncta lege nec-non, ff. de itinere. Nam principium illius textus procedit quotiens nulla adest justa causa ad retractandam divortii sententiam, secus verò si legitima causa interveniat, quia tunc potest sententia divortii retractari, c. 2. de purg. vulgari, l. admonendi, ff. de jurejur. l. 1. C. de re judic.

CAPUT VI.

(a) Urbanus III. Florentino Episcopo.

De illa verò, quæ viro labente in hæresim, ipsius consortium declinavit, utrum revertente illo ad catholicam unitatem, ad redintegrandum matrimonium sit cogenda: videtur nobis, quod si mulier ab eo, eâ dumtaxat intentione discessit, ut lapsus in hæresim tædio pariter, & confusione affectus, se ab errore suo converteret, ei cum reverfus fuerit, reddenda est, quæ etiam si reverti noluerit, compellatur. Si verò judicio Ecclesiæ ab eo sine spe matrimonii redintegrandi recessit, ad recipiendum illum nullatenus dicimus compellendam.